

به نام خداوند جان و خرد

تحلیل ردیف
در اشعار کتاب فارسی
چهارم دبستان

مسعود تیسوری

سرشناسه : تیموری، مسعود، ۱۳۷۴-

عنوان و نام پدیدآور : تحلیل ردیف در اشعار کتاب فارسی چهارم دبستان / مسعود تیموری.

مشخصات نشر : خواف : اخترنگار، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری : ۹۰ ص. جدول.

شابک : 978-600-7729-71-7

وضعیت فهرست نویسی : فیا

موضوع : فارسی -- کتاب‌های درسی -- ارزشیابی

Persian language -- Textbooks -- Evaluation موضوع

رده بندی سکره : ۱۳۹۸-۹۰ت۹الف/۳۰۴۸ LB

رده بندی دیویی : ۳۲/۳۱

شماره کتابشناسی ملی : ۷۹۷

تحلیل ردیف در اشعار کتاب فارسی چهارم دبستان

نویسنده : مسعود تیموری

ناشر : اخترنگار

نوبت چاپ : اول / ۱۳۹۸

قیمت : ۱۵۰۰۰ تومان

شابک : 978-600-7729-71-7

فهرست مطالب

عنوان

..... پیشگفتار

..... فصل اول

نگاهی به اهمیت و جایگاه ردیف

تعریف ردیف

سابقه ی ردیف

سود ها و زیان های ردیف

تحول ردیف در اشعار فارسی

ردیف در انواع شعر فارسی

..... فصل دوم

نگاهی به اهمیت و چرایی انتخاب موضوع

چالش ها و سوالات ذهنی

..... فصل سوم

تاثیر سبک خواندن شعر توسط معلم بر دانش آموز

شعر از دیدگاه دانش آموز

جدول شماره ۱

نوع و فراوانی ردیف های بکار برده شده

تجزیه و تحلیل جدول شماره ۱

گذری بر اشعار دارای بیت های مردف

..... فصل چهارم

نوع و فراوانی هجاهای شعری

سبک هر شاعر در بکارگیری هجاهای شعری

توضیحات و جدول شماره ۲

..... فصل پنجم

نگاهی بر زیبایی های بیت های دارای ردیف

..... منابع و مآخذ

www.ketab.ir

پیشگفتار:

این مجموعه به منظور بررسی میزان نوع و فروانی ردیف های بکار رفته در اشعار کتاب فارسی چهارم دبستان در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ توسط اینجانب مسعود تیموری آموزگار دوره ابتدایی (پایه اول پسرانه و چهارم دخترانه) شاغل در مجموعه ی پرسنل اداره آموزش و پرورش شهرستان خواف که هم اکنون مشغول به خدمت آموزگاری در خاک پاک روستایم ، روستای مژن آباد هستم ، انجام پذیرفته است .

برای بررسی این رسوع جامعه آماری انتخابی من برای این کتاب ، تمام اشعار تالیف شده در کتاب فارسی چهارم دبستان چاپ ۹۶-۱۳۹۵ می باشد . که برخی از این اشعار به عنوان محتوای یک درس (یک درس از مجموع ۲۷ درس موجود در این کتاب) و بعضی دیگر از این اشعار هم تحت عنوان ((بخوان و حفظ کن)) که دانش آموز می بایست شعر مربوط را علاوه بر خواندن و روان خوانی صحیح آن را از حفظ نیز بخواند که توسط دفتر برنامه ریزی کتب درسی برای دانش آموزان این پایه در نظر گرفته شده است .

با توجه به حجم جامعه آماری انتخاب شده توسط نگارنده که در واقع تمام اشعار کتاب می باشد لذا لازم به ذکر است که در طی روند نگارش این کتاب هیچ نوع نمونه گیری از اشعار صورت نگرفته است ، بلکه تمامی اشعار این کتاب تک به تک مورد نقد و بررسی قرار گرفته است و آنچه که می بایست آورده شود و وجود آن در این کتاب ضروری به نظر می رسده را انتخاب نموده ام و در متن این کتاب پیاده ساخته ام.

از مجموع ۱۰۰ بیت شعری که در کتاب فارسی چهارم دبستان گنجانده شده است تعداد ۲۶ بیت آن دارای ردیف یا به عبارتی دیگر مردف می باشد که اگر بخواهیم به زبان ریاضی بیان نماییم به این شرح می شود ؛ که از مجموع ۱۰۰ درصد ابیات شعری موجود در کتاب فارسی چهارم دبستان ابیاتی که مردف بوده است دارای میانگین ۲۶ درصد از کل جامعه ابیات شعری این کتاب می باشد .لذا ۲۶ درصد جامعه شعری کتاب فارسی چهارم دبستان دارای ردیف بوده و ۷۴ درصد دیگر ابیات این کتاب بدون ردیف می باشد .

این مجموعه ابیات شعری در کتاب فارسی چهارم دبستان در ۱۱ شعر با عناوین ، موضوعات و محتوای گوناگون ، از ۱۱ شاعر و سراینده خوش ذوق و در ۷ فصل جداگانه این کتاب برای دانش آموزان این پایه مد نظر قرار گرفته شده است .

مواردی که در این کتاب مورد نظر و بررسی قرار داده ام ، مربوط به ردیف و بیت های مردف می باشد که خود شامل ردیف های کوتاه و ردیف های بلند ، نوع ردیف ؛ از لحاظ اسمی ، فعلی ، حرفی و..... همچنین ، فراوانی هر یک از انواع ردیف در اشعار و کتاب فارسی چهارم ، هجاهای ردیف و فراوانی ردیف ها و نیز زیبایی های ردیف و خلاقیت شاعر در بکار بردن ردیف به عنوان ربا کننده بیت شعری می باشد.

در بررسی انجام شده توسط نگارنده این متن به این نتیجه رسیدم که :

شاعران و سریندگان اشعار کتاب فارسی چهارم دبستان بیشتر تمایل به استفاده از ردیف های یک کلمه ای در بیت های شعری خود داشته اند، که این میزان به داده های آماری چنین توجیح می شود که ۸۸/۵

درصد از ردیف های کار رفته در اشعار این کتاب از نوع ردیف های یک کلمه ای بوده و تنها ۱۱/۵ درصد از ردیف های اشعار این کتاب از نوع دو کلمه ای بوده است . که از این میان بیشتر ردیف ها از نوع ردیف یک کلمه ای فعلی بوده است که این آمار به زبان ریاضی برابر با ۷۳ درصد می باشد . و این موضوع با توجه به این که دانش آموزان کلاس چهارم در واقع هنوز وارد مرحله انتزاعی و درک ذهنی قوی نشده اند متمرکز و مثبت قلمداد می شود ؛ چرا که دانش آموز قادر است آن را را ، که مرده و به معنی و همچنین زیبایی های شعری ببرد.

از لحاظ هجا نیز آنچنان که را ادامه خواهد آمد از مجموع ۲۶ بیت مردف در کتاب فارسی چهارم ابتدایی تعداد ۱۲ بیت مردف آن دارای ردیف های یک هجایی (دارای میانگین ۵۰ درصد) ، ابتدا ۱۱ بیت مردف آن دارای ردیف های دو هجایی (با میانگین ۴۲ درصد) و تعداد ۲ بیت مردف آن دارای ردیف سه هجایی (دارای میانگین ۸ درصد) می باشد . همچنین ردیف های ۴ هجایی یا بیشتر در ردیف های بیت های شعری این کتاب به چشم نخورده است .

همچنین از لحاظ زیبایی ردیف های بکار گرفته شده یا به عبارتی دیگر خلاقیت شاعران در بکار بردن ماهرانه ردیف های بیت نیز آنچنان که بنده تخریه و تحلیل کردم به این نتیجه دست یافتم که در شعر خیر داغ از شکوه قاسم نیا و همچنین شعر باران از قیصر امین پور ؛ این دو شاعر از مجموع ۱۱ شاعر و سراینده شعرهای کتاب فارسی چهارم ردیف ها را با زیبایی هایی خاص و تحسن انگیز و

شاعرانه ای بکار برده اند هر چند که در دیگر اشعار نیز زیبایی ها ردیف به چشم می آید .

با توجه به اعتقاد اینجانب مسعود تیموری به عنوان یک آموزگار به این که عالم محضر خداوند است و نیز این نکته که بزرگترین گناه سرقت ادبی بوده و از گناهان کبیره نیز یاد شده است متعهد می شویم که این کتاب حاصل کار و بررسی پژوهشی خودم بوده است و هیچ گونه کپی برداری از منابع خاصی یا دستاورد روشنی دیگران در این کار صورت نپذیرفته است و اگر هم که مطلب یا موضوعی از کتاب دیگران مورد استفاده من قرار گرفته است ، طبق ضوابط آن را در قسمت منابع و مآخذ آورده ام .

ذکر این نکته لازم به نظر می رسد که فصل اول این کتاب بر گرفته از کتاب موسیقی شعر دکتر شفیعی کدکنر و نیز از کتاب عروض و قافیه دکتر سیروس شمسائی باشد .